

Budapestre vonatkozó ujságcikk

Osztályozás

9.439

Szerző: Balla Jenő

Cím: Budapest a háború negyedik
esztendejében

Forrás: Az Újság

Hely

Idő

"1917"

Személy

Bp.

1917 VIII/26.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Budapest a háború negyedik esztendejében.

(Saját tudósítónktól.)

(Cikkorozat.)

Tartalma:

1. mai cikk: A főváros népmozgalma.
2. cikk: Hogyan öltözködünk?
3. cikk: Hogyan szórakozunk?
4. cikk: A fényűző Budapest.
5. cikk: Hogyan él a külváros?

A főváros népmozgalma.

(A mozgalmas utca. — Hány ember érkezik naponta Budapestre? — A forgalom növekedése. — Mi az oka a nagy idegenforgalomnak? — Beszélő számok. — A vándorló budapestiek. — Költözködések, lakásváltoztatások.)

Azt hiszem, mindenki észrevette már, hogy Budapest sohasem volt oly népes, oly mozgalmas, mint most, a háború negyedik esztendejében. A nap bármelyik órájában lépünk ki az utcára, eleven, lüktető élet zajlik előttünk, megduzzadt emberáradat hőmpolyög szünet nélkül, lázas lárma, kaotikus mozgalom, igazi világvárosi kép kápráztatja a nézőt. És nem egyszer hangzik fel a tömegben a csodálkozó felkiáltás:

— Érthetetlen! Már negyedik esztendeje folyik a háború és mégis több az ember Budapesten, mint volt a békeidőben.

Ez a tény!

Ma több ember él Budapesten, mint bármikor máskor. Ha a békés fejlődés normális csapásán haladtunk volna, még akkor sem értük volna el a főváros népmozgalmának azokat az arányait, amelyek a háború negyedik esztendejében Budapestet a nyugati nagy metropolisok sorába emelték.

A főváros népszámlálása már bebizonyította, hogy Budapesten egy millió embernél több él, tehát a háború alatt az állandó lakosok száma mintegy kétszázezer emberrel szaporodott. Már ez is nagy haladást jelent, de a mit most, a mikor a negyedik háborús szemlést tartjuk Budapesten, megállapítunk, a népesség hullámzó mozgalmát, még ezt a fényes eredményt is felülmúlja.

(Hány ember érkezik a fővárosba vasuton?)

A mikor látjuk az utca képeinek élénk változását, az a kérdés ötlük először is agyunkba: — Honnan kerül ide ez a temérdek ember?

Mert hiszen kétségtelen, hogy nem az állandó budapesti lakosok alkotják az utcák zibongó tömegét. Látjuk is, hogy vidékiek, faluról valók, külföldiek, idegenek lépik el

nagyobbrészt az utcát, velük telik meg zsufozásig egész nap minden kávéház, vendéglő, étterem, korcsma, buffet, őket látjuk este a mulatókban, színházakban, nyári mutatványos helyeken, a melyeknek még sohasem volt oly jó évadjuk, mint az idén. Kőszínházak, a melyek a legerősebb szezonban is csak forszírozott mű-

vészi és reklámeszközökkel tudták részben megtölteni nézőterüket, a háború első harmadában, 1914-ben és 1915 első felében be is zárták a kapukat, most a legmelegebb kánikulában egész nyáron játszottak és mindig ugynevezett „táblás ház” előtt, a mi azt jelenti, hogy minden este minden jegy elkel.

Az idegeneknek, a kik nem annyira külföldieket, mint inkább vidékieket jelentenek, ezt az invázióját plasztikusan látjuk azokban a jelentésekben, a melyeket a pályaudvari kirendeltségek tesznek a főkapitányságnak. Ezekből a jelentésekből látjuk, hogy mennyire megduzzadt idegenforgalmunk.

1914-ben, a mikor még nem volt háború, július 23-án a jelentések szerint Budapestre érkezett:

a nyugati pályaudvaron	14.161
a keleti „	15.893
a déli vasúti „	1.750
összesen	31.804

ember.

1917 augusztus 23-án:

a nyugati pályaudvaron	24.618
a keleti „	31.490
a déli vasúti „	1.869
összesen	57.967

ember.

A forgalom napi szaporulata tehát 26.163 ember. Ezt a számot átlagnak tekinthetjük, mert az 1917 augusztus 23-iki jelentés a forgalom középátlagát képviseli és ezt vevéen átlagszámításnak, vonaton egy hónap alatt 1.739.010 ember érkezett Budapestre. De csak gőzvasuton. A hajókon érkezett utasokról nincs kimutatás, de a rendőrség hozzávetőleges számítása szerint ez is jelent 200.000 embert.

A helyiérdekű vasutaktól már pontos számadatok állanak rendelkezésre. E szerint:

a budapest-szentlőrinci helyiérdekű vilamos vasuton 1914-ben egy nap Budapestre érkezett átlag 28.000 ember, 1917-ben 40.000 ember;

a budapest—budafoki helyiérdekű villamos vasuton 1914-ben egy napon Budapestre érkezett átlag 10.000 ember, 1917-ben 21.000 ember; a budapest—újpest—rákospalotai villamoson 1914-ben átlag naponta 25.000, 1915-ben 34.000 ember.

Ezek a helyiérdekű villamosok bonyolítják le a környékbeli forgalom legnagyobb részét. Ha már most összeadjuk az összes közlekedési eszközökön Budapestre érkező környékbelieket, vidékieket és külföldieket, a kiknek tömege a fővárosi utca mozgalmát táplálja, *159.967 embert tesz ki naponta.*

(Hová lesz ez a sok ember?)

El sem tudjuk képzelni, hogy a főváros mai lakásviszonyai mellett hová lesz ez a temérdek ember? Hol lakik? Hová száll? Az utcán és a nyilvános helyeken látjuk őket, de nem tudjuk megérteni, hogy hol talál födelet? És a mikor ezekre a kérdésekre keressük a feleletet, az államrendőrség bejelentő-hivatalának statisztikája még nagyobb meglepetéssel szolgál.

A bejelentő-hivatalban 1917 júliusában bejelentettek:

vidékit	21.087
külföldit magánlakásból	4.090
külföldit szállóból	3.116
<i>összesen</i>	<i>28.293</i>

embert. *Egész hónapban 28.293 ember volt bejelentve, holott naponta 159.967 ember érkezett!*

A rejtelmet megoldja az illetékes osztály vezetőjének következő kijelentése:

— *A Budapestre érkezők nagy tömege csak egy napot tölt Budapesten, a míg a dolgát elintézi. Régóta figyelem már ezt a népmozgalmat és megállapítottam, hogy a fővárosba naponta érkezők egy kisebb része, az átlagos százhatvanezerből hatvanezer a főváros területén hivatalokban, gyárakban, műhelyekben alkalmazott környékbeli lakos, a ki dolgozni jár Budapestre. Százazer, tehát a nagyobb része szórakozni, mulatni, eladni és venni jön hozzánk. Mint a kimutatás mutatja, ebből a nagy számból naponta alig ezer jelenti be magát, vagyis ennyi marad itt hosszabb időre. A többi jön-megy. A helyzeten azonban nem változtat, mert minden nap jön-megy százhatvanezer ember, akár ugyanazok, akár mások, itt élnek, itt fogyasztanak, itt megtöltik a vendéglőket, korezmákat, kávéházakat, itt vannak a város falain belül, nyüzsgönek az utcákon, megostromolják a villamosokat, lefoglalják a bérkocsikat, egész nap itt mozognak közöttünk és az esti, vagy a kora reggeli vonatokkal, a nélkül hogy szállást béreltek volna, visszautaznak. Ezeknek az embereknek sürgős a dolguk, 24 óra alatt akarnak mindent elintézni, lótnakfutnak és ezért olyan iszonyatosan lármás, olyan megdöbbentően izgalmas mostanság a fővárosi utca hangulata. Meg kell jegyeznem, hogy ténylegesen még több a Budapesten lévő idegenek száma, mint a statisztika mutatja, mert ezek a számok kizárólag csak a polgári foglalkozású emberekről szólnak. A katonákat a rendőrségen nem jelentik be.*

(A közlekedési eszközök forgalma.)

És tényleg, elviselhetetlenül izgalmas mostanában a fővárosi utca. Tülekedés, tolongás, izgatott szóváltás, gorombáskodás, összeveszés, lármája hangzik fel lépten-nyomon. A gyalogutakon, a villamos megállóhelyeken, a kocsikon öklözik, taszigálják, tépik, tapossák egymást az örületig fokozódó rohanásban az emberek.

Hogy fogalmat tudjunk alkotni a fővárosi utca forgalmáról, csak a közlekedési eszközök statisztikáját kell megtekinteni.

1916 második és 1917 első felében, tehát egy év alatt szállítottak

a közuti villamos 172,323.905 (30,500.000-rel többet, mint 1914-ben),

a városi villamos 93,137.857

(20,000.000 többet, mint 1914-ben),

a földalatti villamos 7,166.679

(másfél millióval többet, mint 1914-ben)

utast, összesen 272,628.441 embert. Ehhez még hozzá kell számítani a társaskocsik, autótaxik, egy- és kétfogatu bérkocsik és magánfogatok utasait. Érdekes, hogy a siklót is 1,110.617 ember használta, 250.000-rel több, mint az előző években.

Ezek a számok beszélnek legélénkebben a főváros népmozgalmáról, arról a lázas életről, a mely a háboru negyedik esztendejében Budapesten kifejlődött, az elképzeltetlen, amerikai arányu munka fellendüléséről, a pénz-, a vagyonhajsza mértéktelenségéről, a rohanó, vágató embertömegek kiméletlen, bár fegyvertelen harezáról, a melyet itthon vivnek meg egymással. Mi történt? Miért ez a tülekedés?

Senki sem tud reá válaszolni. Epidémia, a melynek fertőző miazmáit még nem fedezték fel az orvostudósek. De ha majd a szemle során mélyebben nézünk a dolgokba, a mikor az utcáról bemegyünk a boltokba, a lakásokba, akkor kezd majd derengeni az értelmünk. A mikor megismerjük a tülekedésben résztvevő embereket, — eddig csak a háboru nyomorgó, szerencsétlen áldozatairól irtunk — azok életmódját, epikureusi életfilozófiájukat, a melyekről a következő ezikkeben lesz szó, látunk majd tisztán.

Balla Jenő.